

**Житомирський державний університет імені Івана Франка
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

„Затверджую”
Ректор Житомирського державного університету
імені Івана Франка

ПРОГРАМА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ ЗІ

СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА

для вступу на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем
галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності
026 Сценічне мистецтво

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в Житомирському державному університеті імені Івана Франка досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання та уміння для подальшої творчої діяльності в галузі сценічного мистецтва. На дану спеціальність приймаються особи, які мають повну загальну середню освіту, а також випускники театральних коледжів і училищ культури та мистецтв, театральних відділень шкіл мистецтв та ліцеїв.

Вступні іспити (галузь знань 02 Культура і мистецтво, перший (бакалаврський) рівень, спеціальність 026 Сценічне мистецтво) проводяться відповідно до Правил прийому до Житомирського державного університету, які затверджені ректором ЖДУ у формі творчого конкурсу.

Програма творчого конкурсу має на меті перевірити:

- природні дані абітурієнта;
- рівень володіння художнім словом;
- пластичні, вокальні, музичні та акторські здібності;
- знання з історії сценічного мистецтва.

Перевірка відбувається у формі **прослуховування** художнього читання (вірша, прози, байки, монологу з п'єси), перегляду пластичних, вокальних, акторських здібностей (пісні, танцю, етюд) та **співбесіди**. Творчий конкурс проводиться у **два етапи** відповідно до встановленого розкладу з оцінюванням кожного етапу за шкалою від 100 до 200 балів. Підсумкова оцінка за творчий конкурс обчислюється як середнє арифметичне отриманих

балів за кожен етап конкурсу.

Під час творчого конкурсу абітурієнт повинен виявити :

Знання:

- історії вітчизняного і світового театру, драматургії та світової літератури;
- видів естрадних та масових театралізованих заходів;
- театральної термінології та літератури за фахом;
- української або російської мови (для іноземних громадян).

Уміння:

- грамотно і виразно виконувати різні за жанрово-родовими ознаками, характером, стилем та формою літературні твори (байка, фейлетон, вірш, художня проза, монолог із п'єси);
- співати, рухатися та танцювати під музику під час вступного випробування;
- орієнтуватися в питаннях історії, теорії та практики сценічного мистецтва.

Наявність навичок:

- акторського перевтілення;
- темпо-метро-ритмічного володіння мовною технікою при виконанні літературних творів;
- слухового, зорового та емоційного сприйняття;
- володіння елементами хореографії та вокалу;
- володіння засобами виразності звуку, тембру, голосу, пантоміміки;
- вміння органічно імпровізувати на різноманітні запропоновані теми.

Програма вступного іспиту зі спеціальності складається з двох частин:

«Виконавська майстерність» (прослуховування) та «Основи теорії та історії сценічного мистецтва» (співбесіда).

Перший етап «Виконавська майстерність» передбачає:

- художнє виконання літературних творів: уривок із прози, вірш, байка, фейлетон, монолог із п'єси або естрадна мініатюра, що самостійно підготовлені абітурієнтом (загальна тривалість читання не повинна перевищувати 5 -7 хвилин); при собі мати друкований текст джерела у двох примірниках. Вміння оголосити назву твору та автора.

Оцінювання: культура і техніка мовлення, вміння реалізувати авторський задум, емоційність, урахування жанру твору, розуміння змісту та ідеї твору.

- Абітурієнт виконує два різнохарактерні моноетюди (один самостійно підготовлений, а другий – запропонований комісією).

Оцінювання: композиція, віра в запропоновані обставини, органічність поведінки, рівень уяви та фантазії, ступінь віри, пантоміміка.

Орієнтовні теми моноетюдів:

- а) «Студент намагається списати на іспиті»
- б) «Перед шафою вранці – що одягнути?»

- в) «Набридлива муха»;
- г) «Забув квитки – сцена на вокзалі»;
- д) «Очікування гостей»;
- е) «Пасажир у переповненій маршрутці»;
- є) «Зазирнути в холодильник, де є смачні страви»;
- ж) «Вальс з уявним партнером»;
- з) «Збирання квітів (грибів)»;
- к) «Вигулювання песика».

Рекомендований перелік творів для художнього виконання:

- Олександр Довженко. «Зачарована Десна». Уривок: "Благословенна будь, моя незаймана дівице Десно, що, згадуючи тебе вже много літ, я завжди добрішав, почував себе невичерпно багатим....".
- Олександр Довженко. «Зачарована Десна». Уривок: "Багато бачив я гарних людей, але такого, як батько, не бачив...".
- Михайло Стельмах. «Гуси-лебеді летять». Уривок: "Прямо над нашою хатою пролітають лебеді. Вони летять нижче розпатланих, обвислих хмар і струшують на землю бентежні звуки далеких дзвонів. Дід говорить, що так співають лебедині крила...".
- Леся Українка. «Лист до Сергія Мержинського»: «Твої листи завжди пахнуть зів'ялими трояндами....".
- Леся Українка. "Лісова пісня": «О не журися за тіло...".
- Іван Нечуй-Левицький. "Кайдашева сім'я". Уривок.
- Дніпрова Чайка ". Морське серце (медуза)": «Раз у морі купалося двоє братів...».
- Остап Вишня. "Перший диктант". Уривок: " Вже третю зиму ходив я до школи...».
- Остап Вишня. «Моя Автобіографія». Уривок.
- Всеволод Нестайко. "Тореадори з Васюківки". Уривок.
- Українська народна казка (за вибором).
- Марія Матіос. "Солодка Даруся". Уривок.
- Василь Стефаник. "Новина", "Камінний хрест". Уривок.
- Іван Франко. "Грицева шкільна наука". Уривок.
- Панас Мирний. "Морозенко". Уривок.
- Борис Грінченко. "Дзвоник". Уривок.
- Михайло Коцюбинський. "Маленький грішник". Уривок.
- Володимир Винниченко. "Федько-халамидник". Уривок.
- Тарас Шевченко. "Мені тринадцятий минало...".
- Іван Франко. "Червона калино, чого в лузі гнешся? ".
- Павло Тичина. "Гаї шумлять...".
- Олександр Олесь. "Ялинка".
- Василь Симоненко. "Лебеді материнства".
- Микола Вінграновський. "Сама собою річка ця тече...".
- Ліна Костенко. "Пастораль двадцятого сторіччя".
- Леонід Глібов. "Вовк та Ягня".
- Олена Пчілка. "Миша-городянка і миша-хуторянка". Уривок.
- Петро Гулак-Артемівський. "Пан та собака".
- Євген Гребінка. "Ведмежий суд".
- Григорій Сковорода. "Бджола та Шершень".

Другий етап. «Основи теорії та історії сценічного мистецтва» (співбесіда).

Абітурієнт знає видатних акторів українського театру, орієнтується в періодах становлення і розвитку вітчизняного сценічного мистецтва. Може розповісти про діяльність актора, режисера, телеведучого, якого має за приклад для наслідування; висловлює припущення щодо власного сценічного амплуа. Передбачається свідоме володіння абітурієнтами такими ключовими термінами сценічного мистецтва:

Список ключових термінів

Естетика, мистецтво, художня література, художній образ, фольклор; персонаж, оповідач, розповідач, ліричний герой; епос, лірика, драма, комбіновані (мішані) жанри; епопея, роман, повість, оповідання, новела, нарис, казка, легенда; пісня, ода, епіталама, епіграма, пейзажний вірш, псалма; трагедія, комедія, драма, водевіль, трагікомедія, мелодрама; поема, співомовка, дума, балада, байка; тема, ідея, сюжет, фабула, мотив; багатозначні слова, антоніми, синоніми, діалектизми, арготизми, жаргонізми, історизми, архаїзми, неологізми, авторські неологізми (оказіоналізми), омоніми, пароніми, екзотизми, варваризми; тропи, метафора, епітет, метонімія, синекдоха, оксиморон, іронія, сарказм, перифраз, евфемізм, алегорія, символ; стилістичні фігури, інверсія, анафора, епіфора, антитеза, паралелізм, градація, парцеляція, риторичні фігури (риторичне звертання, риторичне питання, риторичний оклик (вигук), риторичне заперечення); державна мова, національна мова, загальнонародна мова, літературна мова, рідна мова, комунікативні ознаки мовлення (правильність, чистота, багатство, логічність, стислість, доречність, впливовість, доступність); сценічна мова, сценічна майстерність, театр, декламація, дихання, голос, партитура тексту, орфоепічні норми літературної мови, дикція, наголос, інтонація, паузи, темп мовлення.

Список рекомендованої літератури для самопідготовки:

1. Абрамович С. Д., Чікарьова М. Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Артоболевський В. Г. Художественное чтение. Москва: Просвещение, 1978. 171 с.
3. Бабич Н. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 232 с.
4. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
5. Білоус П. В. Основи літературознавства. Житомир, 1998. 84 с.
6. Більчук М. Українські та зарубіжні письменники: розповіді про життя і творчість. Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. 240 с.
7. Буяльський Б. А. Поезія усного слова: азбука виразного читання. К.: Рад. школа, 1990. 255 с.
8. Вербова Н. П., Головіна О. М., Урнова В. В. Искусство речи: учеб. пособие для театр. вузов. 2-е изд., доп. и испр. Москва: Искусство, 1977. 303 с.
9. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови: навч. посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. 256 с.
10. Ворожейкіна О. М. Театральна вітальня (середня школа). Харків: Основа, 2010. 207 с.
11. Ворожейкіна О. М. Театральна вітальня (старша школа). Харків: Основа, 2010. 207 с.
12. Ворожейкіна О. М. Театр для малюків (початкова школа). Харків: Основа, 2010. 207 с.

13. Галендеев В.Н. Теория и практика сценической речи: коллективная монография. СПб, 2005. 135 с.
14. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за наук. ред. О. Галича. Київ: Либідь, 2001. 488 с.
15. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ, 1985. 439 с.
16. Гиппиус С.В. Тренинг развития креативности: гимнастика чувств. СПб, 2001. 346 с.
17. Гладішева А.О. Сценічна мова: дикційна та орфоепічна нормативність: навч. посібник для використання в навчально-виховному процесі вищих навч. закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. 2-ге вид., доп. Київ, 2007. 266 с.
18. Гордійчук О. Є. Основи сценічного та екранного мистецтва з методикою викладання: навч. посіб. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2012. 208 с.
19. Дротенко В. І., Муляр Н. М. Основи сценічного та екранного мистецтва з методикою викладання: тексти лекцій. Дрогобич: ред. видав. відділ ДДПУ імені І.Франка, 2013. 114 с.
20. Егорова М. Н. Театральная публика: эволюция анкетного метода. Москва, 2010. 162 с.
21. Євдокимова В.Д. Тренінги у системі виховання: техніка мовлення: навч.посіб.–практ. для студ. вищ. навч. закл. культури і мистецтв. Луганськ: Промдрук, 2011. 160 с.
22. Капська А. Й. Виразне читання: практичні і лабораторні заняття. Київ: Вища шк., 1990. 175 с.
23. Климова К. Я. Віч-на-віч з мовою: методичний посібник. Житомир, 2001. 110 с.
24. Климова К. Я. Виразне читання: метод. посібник до спецсемінару з виразного читання: для студ. педаг. освіт. закладів. Житомир: Поліграфічний центр ЖДПУ, 2002. 52 с.
25. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення: навч. посібник. 2-е вид, випр. і доп. К.: Ліра – К, 2007. 240 с.
26. Ковальов В. П. Виразальні засоби українського художнього мовлення. Херсон, 1992. 16 с.
27. Кукуруза Н. В. Майстерність ведучого: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2010. 176 с.
28. Культура мови на щодень: словник / авт. кол.: Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін. Київ: Довіра, 2002. 169 с.
29. Культура української мови: довідник / С. Я. Єрмоленко, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, К. В. Ленець та ін.; за ред. В. М. Русанівського. Київ: Либідь, 1990. 304 с.
30. Курбас Лесь. Спогади сучасників / за редакцією народного артиста СРСР В.С.Василька. Київ: Мистецтво, 1969. 360 с.
31. Ласкавая Е. Сценическая речь: методическое пособие. Москва, 2005. 160 с.
32. Літературознавча енциклопедія: у 2-х тт. / автор-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: Академія, 2007. Т. 1. 608 с.
33. Літературознавча енциклопедія: у 2-х тт. / автор-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: Академія, 2007. Т. 2. 624 с.
34. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. Київ: Академія, 1997. 752 с.
35. Лотман Ю.М. Структура художественного текста. Москва: Искусство, 1970. 384 с.
36. Моклиця М. Основи літературознавства: посібник для студентів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
37. Невінчана Н. Теорія літератури в школі: у 2 ч. Київ: Редакції загальнопедагогічних газет, 2004. Ч. 1. 128 с.
38. Невінчана Н. Теорія літератури в школі: у 2 ч. Київ: Редакції загальнопедагогічних газет, 2004. Ч. 2. 128 с.
39. Нелюба А. Українська література: словник школяра. Харків, 1999. 103 с.
40. Нелюба А. Українська мова: словник школяра. Харків, 1999. 119 с.

41. Новий довідник: українська мова та література. К.: Казка, 2005. 864 с.
42. Новий російсько-український словник-довідник: близько 65 тис. слів / С. Я. Єрмоленко, В. І. Єрмоленко, К. В. Ленець, Л.О. Пустовіт. Київ: Довіра, 1996.
43. Олефіренко С. М., Олефіренко В. В., Олефіренко Л. В. Універсальний літературний словник-довідник. Донецьк: БАО, 2007. 432 с.
44. Олійник Г. Виразне читання: основи теорії: навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2011. 224 с.
45. Ораторське мистецтво: навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец. / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; за ред. проф. Н. П. Осипової. Вид. 2-ге. Харків: Одиссей, 2006. 144 с.
46. Охмуш Г.К. Короткий словник з техніки мовлення. Луганськ: ЛККІ, 2001.
47. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради: навч. посібник. Київ: Либідь, 2001. 240 с.
48. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2000. 248 с.
49. Рудин Л. Б. Основы голосоведения. Москва: Граница, 2009. 104 с.
50. Сарабьян Э. Актерский тренинг по системе Станиславского: интеллект; воображение; эмоции; метод действенного развития. Москва: АСТ, 2011. 192 с.
51. Сарабьян Э. Актерский тренинг по системе Станиславского: речь; слова; голос. Москва: АСТ, 2010. 160 с.
52. Станиславский К. С. Моя жизнь в искусстве // Станиславский К. С. Собрание сочинений: в 9 т. Москва: Искусство, 1988. Т. 1. 622 с.
53. Струганець Л. В. Культура мови: словник термінів. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2000. 88 с.
54. Українська література у портретах і довідках: давня література – література ХІХ ст.: довідник / редкол.: С. П. Денисюк, В. Г. Дончик, П. П. Кононенко та ін. Київ: Либідь, 2000. 360 с.
55. Черкашин Р. Художнє слово на сцені: навч. посібник для інститутів театр. мистецтва, інст. мистецтв, інст. культури, театр. училищ Київ: Вища школа, 1989. 326 с.

Критерії оцінювання знань та вмінь абітурієнта:

Загальний обрахунок рейтингової оцінки відповідей абітурієнтів відбувається за 200-х бальною системою.

Бали 181-200 виставляються, якщо абітурієнт під час співбесіди знає видатних акторів українського театру, орієнтується в періодах становлення і розвитку вітчизняного сценічного мистецтва. Може розповісти про діяльність актора, режисера, телеведучого, якого має за приклад для наслідування; висловлює припущення щодо власного сценічного амплуа. Передбачається свідоме володіння абітурієнтами такими ключовими термінами сценічного мистецтва. На першому етапі конкурсу абітурієнт демонструє високий рівень культури і техніки мовлення, вміння реалізувати авторський задум, емоційність, урахування жанру твору, розуміння змісту та ідеї твору. Під час виконання етюд (підготовленого вдома та запропонованого комісією) демонструє вміння виконати композицію, віру в запропоновані обставини, виявляє органічність поведінки, рівень уяви та фантазії, ступінь віри, високий рівень пантоміміки.

Бали 153-180 виставляються в тому випадку, якщо один або два з перерахованих вище пунктів виражені недостатньо яскраво, проте сценічний

образ розкритий, абітурієнт в цілому володіє всіма необхідними знаннями і сценічними навичками, знає фахову термінологію.

Бали 124-152 виставляються в тому випадку, якщо абітурієнт недостатньо яскраво розкрив сценічний образ твору, у нього відсутній цілий ряд необхідних виконавських якостей, його грі властиві дикційна неточність, недостатня свідомість фразування, бідність техніки мовлення, допущено помилки при виконанні літературного твору, моно етюдів, допущено помилки в тлумаченні ключових мистецьких понять.

Бали нижче 124 виставляються в тому випадку, якщо абітурієнт не розкрив художній образ виконуваного твору, у його грі відсутнє розуміння стильових особливостей і жанрової специфіки та ідеї твору, він не опанував необхідними технічними прийомами перевтілення, не впорався з матеріалами етюдів, припускався численних мовленнєвих помилок і недоліків, виявив нерозуміння суті ключових понять сценічного мистецтва.